

Rättsfallssamlingen

Mål C-421/14

**Banco Primus SA
mot
Jesús Gutiérrez García**

(begäran om förhandsavgörande från Juzgado de Primera Instancia no 2 de Santander)

”Begäran om förhandsavgörande – Direktiv 93/13/EEG – Konsumentavtal – Oskäligen avtalsvillkor – Avtal om hypotekslån – Förfarande för utmätning av in-tecknad egendom – Preklusionsfrist – Nationella domstolars uppgift – Rättskraft”

Sammanfattning – Domstolens dom (första avdelningen) av den 26 januari 2017

- Begäran om förhandsavgörande – Domstolens behörighet – Gränser – Frågor som uppenbarligen saknar relevans och hypotetiska frågor som ställts i ett sammanhang som inte medger ett användbart svar – Frågor som inte har något samband med saken i det nationella målet – Domstolen saknar behörighet*
(Artikel 267 FEUF)
- Konsumentskydd – Oskäligen avtalsvillkor i konsumentavtal – Direktiv 93/13 – Mål*
(Rådets direktiv 93/13)
- Konsumentskydd – Oskäligen avtalsvillkor i konsumentavtal – Direktiv 93/13 – Den nationella domstolen är skyldig att ex officio bedöma huruvida ett avtalsvillkor som är underställt dess prövning är oskäligt – Räckvidd*
(Rådets direktiv 93/13)
- Domstolsförfarande – Rättskraft – Räckvidd*
- Unionsrätt – Principer – Rätt till ett effektivt domstolsskydd – Räckvidd – Rätt att få sin sak prövad i flera domstolsinstanser – Föreligger inte*
- Konsumentskydd – Oskäligen avtalsvillkor i konsumentavtal – Direktiv 93/13 – Utmättningsförfarande – Förfarandet pågår redan när en nationell övergångsbestämmelse antas, i vilken det föreskrivs en frist för att invända mot verkställigheten – Preklusionsfristen börjar löpa dagen efter offentliggörandet av lagstiftningen – Otillåtet*

(Rådets direktiv 93/13, artiklarna 6 och 7)

7. *Konsumentskydd – Oskäliga avtalsvillkor i konsumentavtal – Direktiv 93/13 – Utmättningsförfarande – Möjlighet saknas för den nationella domstolen att på eget initiativ pröva oskäligheten i avtalsvillkoren i ett låneavtal som redan har varit föremål för ett beslut som vunnit laga kraft – Tillåtet – Gränser*

(Rådets direktiv 93/13)

8. *Konsumentskydd – Oskäliga avtalsvillkor i konsumentavtal – Direktiv 93/13 – Oskäligt villkor i den mening som avses i artikel 3 – Den nationella domstolens oskälighetsbedömning – Kriterier*

(Rådets direktiv 93/13, artikel 3.1 och 4)

9. *Konsumentskydd – Oskäliga avtalsvillkor i konsumentavtal – Direktiv 93/13 – Fastställande av huruvida ett villkor är oskäligt – Räckvidd – Skyldighet för nationell domstol att ex officio dra alla de slutsatser som följer av att ett avtalsvillkor befunnits vara oskäligt – Näringsidkare som inte har tillämpat det aktuella avtalsvillkoret och som har agerat i enlighet med nationell rätt – Saknar betydelse*

(Rådets direktiv 93/13, artikel 3.1 och 7)

1. Se domen.

(se punkterna 29, 30, 33 och 56)

2. Se domen.

(se punkterna 40, 41 och 51)

3. Se domen.

(se punkterna 43 och 51)

4. Se domen.

(se punkt 46)

5. Se domen.

(se punkt 48)

6. Artiklarna 6 och 7 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal ska tolkas på så sätt att de utgör hinder mot en sådan nationell bestämmelse som den fjärde övergångsbestämmelsen i Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (lag 1/2013 om åtgärder för att stärka skyddet för hypoteksgäldenärer, skuldsanering och subventionerat boende) av den 14 maj 2013, enligt vilken rätten för konsumenter som är föremål för ett förfarande för utmätning av intecknad egendom – vilket har inletts men inte avslutats innan den lag som nämnda bestämmelse ingår i trädde i kraft – att invända mot tvångsutmätningen med argumentet att avtalsvillkorerna är oskäliga, omfattas av en preklusionsfrist på en månad, som börjar löpa dagen efter offentliggörandet av nämnda lag.

(se punkt 54 och punkt 1 i domslutet)

7. Direktiv 93/13 ska tolkas på så sätt att det inte utgör hinder mot en sådan nationell regel som den i artikel 207 i Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (lag 1/2000 om civilprocesslagen) av den 7 januari 2000, i dess lydelse enligt Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (lag 1/2013 om åtgärder för att stärka skyddet för hypoteksgäldenärer, skuldsanering och subventionerat boende) av den 14 maj 2013, och därefter enligt Real Decreto-Ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (lagdekret 7/2013 om brådskande skatte- och budgetåtgärder till främjande av forskning, utveckling och innovation) av den 28 juni 2013, och därefter enligt Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (lagdekret 11/2014 om brådskande åtgärder rörande konkurs), av den 5 september 2014, som inte tillåter att den nationella domstolen ex officio omprövar huruvida villkoren i ett avtal är oskäligen, när lagenligheten av samtliga avtalsvillkor mot bakgrund av direktivet redan har prövats i ett rättskraftigt avgörande.

Om det däremot finns ett eller flera avtalsvillkor som vid en tidigare domstolskontroll inte har varit föremål för skälighetsprövning av det omtvistade avtalet, vilken domstolskontroll avslutats med ett rättskraftigt avgörande, ska direktiv 93/13 tolkas så, att den nationella domstol, vid vilken konsumenten på ett vederbörligt sätt har framställt en invändning mot utmätning, är skyldig att på begäran av parterna eller ex officio – för det fall den förfogar över nödvändiga faktiska och rättsliga omständigheter – bedöma huruvida nämnda avtalsvillkor är oskäligen.

(se punkterna 49, 52 och 54 samt punkt 2 i domslutet)

8. Artikel 3.1 och artikel 4 i direktiv 93/13 ska tolkas på så sätt

- att skälighetsprövningen av ett villkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument förutsätter att det fastställs om avtalsvillkoret medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten. Prövningen ska göras med beaktande av de nationella regler som ska tillämpas i avsaknad av överenskommelse mellan parterna, av de medel som enligt nationell lagstiftning står till konsumentens förfogande för att hindra fortsatt användning av sådana villkor, av typen av varor eller tjänster som utgör det aktuella avtalets föremål, och av alla omständigheter som förelåg i samband med att avtalet ingicks.
- att i den mån den hänskjutande domstolen bedömer att ett avtalsvillkor om beräkningsmetoden för räntan, som det i det nationella målet, inte är klart och begripligt formulerat i den mening som avses i artikel 4.2 i direktivet, ankommer det på den domstolen att pröva om villkoret är oskäligt i den mening som avses i artikel 3.1 i direktivet. I samband med denna prövning ankommer det på den hänskjutande domstolen att bland annat jämföra beräkningsmetoden för räntesatsen i villkoret och det faktiska räntebelopp som följer därav, med de beräkningsmetoder som vanligen tillämpas och den lagstadgade räntesatsen liksom de räntesatser som tillämpades på marknaden när det aktuella avtalet ingicks för ett lån med ett belopp och en löptid som motsvarar dem i det aktuella låneavtalet, och
- att – vad beträffar en nationell domstols skälighetsprövning av ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning på grund av gäldenärens bristande avtalsuppfyllelse under en begränsad tidsperiod – det ankommer på den domstolen att undersöka huruvida näringsidkarens möjlighet att kräva återbetalning av hela lånet uppstår på grund av att konsumenten har underlåtit att uppfylla en skyldighet som är av grundläggande betydelse i det aktuella avtalsförhållandet, huruvida tillräckligt höga krav ställs på avtalsbrottets grovhet i förhållande till lånets längd och lånebeloppet, huruvida nämnda möjlighet strider mot tillämpliga rättsregler på området i avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser och huruvida det i nationell rätt föreskrivs lämpliga och effektiva medel med hjälp av vilka den konsument som är underkastad ett sådant avtalsvillkor kan avhjälpa följderna av att lånet på detta sätt förfaller till betalning.

(se punkterna 64–67 och domslutet 3)

9. Direktiv 93/13 ska tolkas så, att det utgör hinder mot en tolkning i rättspraxis av en bestämmelse i nationell rätt om villkor om uppsägning till förtida betalning i låneavtal, såsom artikel 693.2 i lag 1/2000, i dess lydelse enligt lagdekret 7/2013, som inte tillåter att en nationell domstol som har konstaterat att ett sådant avtalsvillkor är oskäligt förklarar villkoret ogiltigt och underlåter att tillämpa det, när näringsidkaren i praktiken inte har tillämpat avtalsvillkoret utan tillämpat de villkor som föreskrivs i nämnda bestämmelse i nationell rätt.

I syfte att säkerställa den avskräckande verkan av artikel 7 i direktiv 93/13, kan följaktligen de möjligheter som står till buds för en nationell domstol som finner att ett avtalsvillkor är oskäligt i den mening som avses i artikel 3.1 i det direktivet inte vara beroende av huruvida detta villkor har tillämpats i praktiken. EU-domstolen har redan slagit fast att direktiv 93/13 ska tolkas så, att om en nationell domstol finner att ett villkor i ett konsumentavtal är ”oskäligt” i den mening som avses i artikel 3.1 i direktivet ska den omständigheten att detta villkor inte har verkställts inte i sig utgöra hinder för att den nationella domstolen tar ställning till följderna av att nämnda villkor är oskäligt (se, för ett liknande resonemang, beslut av den 11 juni 2015, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-602/13, ej publicerat, EU:C:2015:397, punkterna 50 och 54).

(se punkterna 73 och 75 samt punkt 4 i domslutet)